

Dosarul nr. 2ra-1472/2021

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Central (jud. I. Rusu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, N. Chircu, E. Grumeza)

ÎNCHEIERE

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ludmila Andriaș,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Andriaș împotriva lui Veaceslav Melnic cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil, evacuare din bunul imobil și constatarea nulității testamentului,

și cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Melnic împotriva Ludmilei Andriaș cu privire la recunoașterea testamentului nul și excluderea bunului imobil din masa succesorală,

împotriva deciziei din 12 mai 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Ludmila Andriaș, a fost admis apelul declarat de Veaceslav Melnic, a fost casată hotărârea din 16 mai 2019 a Judecătoriei Drochia, sediul central și a fost emisă o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii inițiale și admiterii parțiale a acțiunii reconvenționale,

c o n s t a t ă:

La 27 decembrie 2011 Ludmila Andriaș a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Veaceslav Melnic cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil situat în xxxxx în folosirea bunului imobil-garaj situat în or. Drochia, a autoturismului cât și averea mobilă, avere succesorală deschisă după decesul Raisei Cernei, încasarea cheltuielilor de judecată și aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 29 septembrie 2011 a decedat Cernei Raisa. După decesul acesteia s-a deschis succesiunea asupra averii succesorală care constă din spațiul locativ situat în xxxxx, averea mobilă, garaj situat în or. Drochia și autoturism. Reclamanta este moștenitor testamentar a averii succesorală. Prin testamentul din 25 martie 2008 decedata Cernei Larisa i-a testat toată averea mobilă și imobilă reclamantei. Testamentul a fost autentificat la notarul Dina Ghedreuțan la data de 25 martie 2008, sub nr.1780. După decesul lui Cernei Raisa, în luna noiembrie a anului 2011, reclamanta a depus la notar cerere de acceptare a averii succesorală. La data de 25 noiembrie 2011, reclamantei i-a fost eliberat certificat de calitate de moștenitor.

În prezent fostul soț a decedatei Cernei Raisa, pârâtul Veaceslav Melnic îi creează reclamantei obstacole la folosirea averii succesoriale. Pârâtul nu locuiește în apartamentul xxxxx, dar fără permisiunea sa a schimbat lacătele la apartament, nu îi permite să intre în apartament, se folosește de averea mobilă într-un mod neglijent, prin care aduce bunurile într-o stare defectată.

În acest mod, a susținut reclamanta că pârâtul îi încalcă drepturile sale ca moștenitor testamentar.

La 01 februarie 2012 Veaceslav Melnic a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ludmilei Andriaș, prin care a solicitat de a fi recunoscut nul testamentul din 25 martie 2008 încheiat între Raisa Cernei și Ludmila Andriaș.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 25 martie 2008 fosta lui soție, Cernei Raisa a lăsat testament pe toată averea sa mobilă și imobilă rudei sale Ludmila Andriaș. Cu fosta soție reclamantul a locuit împreună 17 ani în apartamentul lor comun situat în xxxxxx, unde locuiește și în prezent. Pe parcursul ultimilor 3-4 ani Cernei Raisa s-a îmbolnăvit xxxx și se trata la spitalul de boli xxxx, periodic trecea cursuri de xxxx. În anul 2008 la momentul întocmirii testamentului, starea sănătății Raisei Cernei s-a agravat și nu-și dădea seama de acțiunile și purtările sale.

Prin încheierea din 09 februarie 2012 a Judecătorei Drochia a fost conexat într-un singur proces cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Andriaș împotriva lui Veaceslav Melnic cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil și cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Melnic împotriva Ludmilei Andriaș cu privire la recunoașterea testamentului nul (f.d.24-25, Vol. I).

La 11 iulie 2012, reclamanta Ludmila Andriaș a depus cerere de chemare în judecată suplimentară prin care a solicitat înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil situat în xxxxx, în folosirea bunului imobil-garaj situat în or. Drochia, a autoturismului cât și averea mobilă, avere succesorală deschisă după decesul Raisei Cernei; evacuarea lui Veaceslav Melnic din bunul imobil situat în or. Drochia, xxxxx încasarea cheltuielilor de judecată și aplicarea măsurilor de asigurare.

În motivarea acțiunii suplimentare a invocat argumente similare celor din acțiunea inițială și că în urma succesiunii testamentare a devenit proprietara apartamentului din litigiu.

La 11 iulie 2012 Veaceslav Melnic a depus cerere de chemare în judecată suplimentară împotriva Ludmilei Andriaș, prin care a solicitat excluderea a ½ din apartamentul situat în xxxxx din masa succesorală deschisă după decesul Raisei Cernei și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii suplimentare a invocat argumente similare celor din acțiunea inițială depusă de Veaceslav Melnic. Suplimentar a invocat că, în perioada celor 17 ani a efectuat un șir de lucrări în apartament, lucrări pe care le apreciază ca fiind ½ din costul apartamentului.

La 16 iulie 2012, Ludmila Andriaș a depus cerere de chemare în judecată suplimentară împotriva lui Veaceslav Melnic prin care a solicitat declararea nulă a testamentului nr. 1839 autentificat la 16 iulie 2010 de notarul public Tatiana Jernovaia prin care Raisa Cernei a testat averea autoturismul de model Ford Escort cu numărul de înmatriculare xxxxx și garajul situat în or. Drochia, xxxxx lui Veaceslav Melnic și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii suplimentare a invocat argumente similare celor din acțiunea inițială. Suplimentar a invocat că, recent a aflat despre existența unui alt testament din numele decedatei Raisa Cernei prin care aceasta a testat autoturismul de marca Ford model Escort cu număr de înmatriculare xxxxx și garajul situat în or. Drochia, xxxxxx lui Veaceslav Melnic, testamentul nr. 1839 autentificat la 16 iulie 2010 de notarul public Tatiana Jernovaia.

A considerat că, testamentul în cauză este nelegitim, fiind întocmit în urma unui comportament dolosiv din partea pârâtului, cât și prin aplicarea unor presiuni psihice din partea pârâtului, respectiv testamentul în cauză urmează a fi declarat nul.

Prin hotărârea din 16 mai 2019 a Judecătorei Drochia, sediul central atât acțiunea depusă de Ludmila Andriaș, cât și acțiunea depusă de Veaceslav Melnic au fost respinse ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Veaceslav Melnic, reprezentat de avocatul Eduard Ceornea, la 20 mai 2019 și 23 august 2019, a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii reconvenționale depuse de Veaceslav Melnic și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sale, iar acțiunea depusă de Ludmila Andriaș să fie respinsă.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 17 iunie 2019 și 30 august 2019 Ludmila Andriaș a declarat apel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii depuse de Ludmila Andriaș și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sale în rest hotărârea primei instanțe de menținut.

Prin decizia din 12 mai 2021 a Curții de Apel Bălți a fost respins apelul declarat de Ludmila Andriaș, a fost admis apelul declarat de Veaceslav Melnic și a fost casată integral hotărârea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care a fost respinsă acțiunea depusă de Ludmila Andriaș, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Veaceslav Melnic și a fost anulat testamentul întocmit de Raisa Cernei la 25 martie 2008, înregistrat cu nr. 1780 la notarul Dina Ghedreuțan pe numele Ludmilei Andriaș, a fost încasat în beneficiul lui Veaceslav Melnic de la Ludmila Andriaș cheltuielile de judecată în cuantum de 7129 de lei, în rest acțiunea depusă de Veaceslav Melnic a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a aplicat prevederile art. art. 11 lit. b), 1473, 1432 alin. (3), 1449 alin. (1) și (2), 1469 alin. (1), art. 216 alin. (2), 218 alin. (1) și (4), 224 alin. (1) din Codul civil, în vigoare până la 01 martie 2019, și a stabilit că Veaceslav Melnic este soțul supraviețuitor al defunctei Raisa Cernei și în cazul declarării nulității testamentului întocmit de Raisa Cernei în favoarea Ludmilei Andriaș va surveni moștenirea legală, potrivit căreia dânsul e moștenitor legal de clasa I fapt stipulat în art.1499 Codul civil în coraport cu art. 1500 alin. (1) lit. a) Codul civil, și prin urmare e îndreptățit să înainteze acțiune în judecată ce ține de nulitatea testamentului întocmit de soția defunctă în favoarea terțului.

A mai stabilit instanța de apel că Ludmila Andriaș este persoană interesată având la momentul deschiderii succesiunii statut de moștenitor testamentar, potrivit testamentului nr.1780 din 25 martie 2008, întocmit de Raisa Cernei, autentificat de notarul Dina Ghedreuțan, și la fel este îndreptățită de a contesta testamentul nr. 1839

din 16 iulie 2010, întocmit de Raisa Cernei în favoarea lui Veaceslav Melnic, autentificat de notarul public Tatiana Jernovaia.

Colegiul civil al instanței de apel a reținut că, apelantul Veaceslav Melnic a invocat temei de anulare a testamentului nr.1780 din 25 martie 2008, - încheierea actului juridic de o persoană fără discernământ sau care nu își putea dirija acțiunile (art.225 Codul civil), iar apelanta Andriaș Ludmila a invocat temei de anulare a testamentului nr. 1839 din 16 iulie 2010 – încheierea actului juridic determinat de comportamentul dolosiv (art.228 Codul civil) și constrângerii prin violență psihică (art. 229 Codul civil) din partea lui Veaceslav Melnic.

Reieșind din corelația normelor legale enunțate, Colegiul civil al instanței de apel a constatat existența temeiurilor de fapt și de drept pentru anularea testamentului înregistrat cu nr.1780 din 25 martie 2008 întocmit de Raisa Cernei în favoarea Ludmillei Andriaș, autentificat de notarul Dina Ghedreușan în temeiul art. 24 alin. (1).

În sensul prezentului articol, Colegiul instanței de apel a menționat că nulitatea actului juridic poate fi solicitată în cazul în care se va demonstra că o parte era lipsită de discernământ, adică nu avea facultatea de a pătrunde, de a judeca și a aprecia lucrurile la justa lor valoare, sau nu era în stare să înțeleagă sensul acțiunilor sale sau să le dirijeze. Respectiv, cauzele care pot genera asemenea stare a persoanei pot fi de diferită natură, acestea neavând importanță juridică, în situația în care legislatorul nu le-a prevăzut expres.

La caz, s-a constatat că la momentul perfectării-semnării testamentului în favoarea Ludmillei Andriaș, testatoarea Raisa Cernei acționa fără discernământ datorită bolii de care suferea, iar datorită acestei maladii dânsa nu avea capacitatea de exercițiu și nu avea capacitatea de a conștientiza și a înțelege sensul acțiunilor sale și a dirija cu ele, fapt reținut în Raportul de expertiză judiciară nr. 202035A0591 din 17 februarie 2021 executat de Centrul de Medicină Legală.

Aici, Colegiul civil a menționat că, deși anterior au fost dispuse și executate trei expertize psihiatrico-legale post-mortem a defunctei Raisa Cernei: actele nr.158a-2013 din 30 aprilie 2013 (f.d. 158160); nr.441a-2014 din 18 noiembrie 2014, de expertiză psihiatrico-legală, efectuată în condiții ambulator, după moarte, efectuate de IMSP Spitalul de psihiatrie Bălți și Raportul de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie postumă nr.130 f/f -2014 din 24 iunie 2013 efectuat de IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie MS, Colegiul civil al instanței de apel a ținut cont de Raportul de expertiză judiciară nr. 202035A0591 din 17 februarie 2021, executat de Centrul de Medicină Legală (f.d.176-189, Vol-IV), deoarece raportul dat este apreciat de colegiul civil ca fiind unul mai amplu, efectuat în baza unui set mai larg de materiale și obiective prezentate - 8 fișe medicale ale bolnavei Raisa Cernei (la anterioare 2 și 5 fișe), executat în baza metodicii-tip MT- 27.02. de efectuare a expertizei psihiatrico-legală în baza documentelor, aprobată la 29 noiembrie 2018. Expertiza data este o expunere logică, consecutivă a întreg procesului de cercetare: prezintă o informație despre bolile decedatei pentru perioada în care se desfășoară voința, s-a examinat cu ce medicamente a fost tratată. Ca urmare a analizei medicale a sănătății decedatei, s-a stabilit o concluzie cu privire la posibilele devieri/tulburări mentale ale testatoarei Raisa Cernei, care, la momentul scrierii voinței, nu i-au putut permite să gestioneze în mod adecvat moștenirea în documentul testamentar.

Respectiv testamentul nr.1780 din 25 martie 2008 înregistrat la notarul Dina Ghedreuțan este nul, deoarece s-a constatat cu certitudine că Raisa Cernei la 25 martie 2008, momentul întocmirii/semnării testamentului, nu avea capacitatea de exercițiu, nu avea capacitatea de a conștientiza și a înțelege sensul acțiunilor sale și de a dirija cu ele.

Prin urmare, cerința lui Veaceslav Melnic împotriva Ludmillei Andriaș privind declararea nulității testamentului instanța de apel a admis-o.

Referitor la pretenția formulată de Veaceslav Melnic privind excluderea a ½ din apartamentul situat în xxxxx din masa succesorală deschisă după decesul Raisei Cernei, instanța de apel a ajuns la concluzia de a o respinge ca neîntemeiată. Or, apelantul-intimat Veaceslav Melnic nu a prezentat probe pertinente și concludente, înscrisuri justificative care ar confirma faptul că, în timpul vieții în comun cu defuncta Raisa Cernei a efectuat lucrări de reparație în apartamentul situat în or. xxxxx din sursele financiare proprii, prin care esențial s-a mărit valoarea bunului imobil.

De asemenea, instanța de apel a respins ca fiind întemeiată pretenția cu privire la declararea nulă a testamentului nr. 1839 autentificat la 16 iulie 2010 de notarul public Tatiana Jernovaia prin care Raisa Cernei a testat averea - autoturismul de marca Ford model Escort cu nr. de înmatriculare xxxxx și garajul situat în or. Drochia, xxxxx lui Veaceslav Melnic, deoarece la actele cauzei lipsesc careva probe prin care s-ar dovedi faptul că Raisa Cernei a întocmit testamentului nr. 1839 din 16 iulie 2010 în favoarea lui Veaceslav Melnic, ca urmare a aplicării de către ultimul a violenței psihice precum și nu s-a confirmat comportamentul dolosiv al acestuia în scopul determinării Raisei Cernei de a-i testa lui Veaceslav Melnic autoturismul de marca Ford model Escort cu nr. de înmatriculare xxxxx și garajul situat în or. Drochia, xxxxx.

Astfel, colegiul civil al instanței de apel nu a constatat careva circumstanțe ce ar putea produce efectele unui viciu de consimțământ.

La fel, Colegiul civil al instanței de apel a conchis că este neîntemeiată și pretenția Ludmillei Andriaș cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunurilor succesoriale rămase după decesul Raisei Cernei, deoarece apelanta nu este proprietara bunurilor ramase după decesul Raisei Cernei, și prin urmare nu este în drept să înainteze cerințe față de Veaceslav Melnic ce ține de înlăturarea obstacolelor la folosirea acestor bunuri imobile.

La 18 august 2021, prin intermediul oficiului poștal, Ludmila Andriaș a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii depuse de Ludmila Andriaș cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii, în rest hotărârea primei instanțe de menținut.

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece la examinarea cauzei a avut loc aplicarea eronată a normelor de drept material. La emiterea hotărârii instanța de apel nu a studiat obiectiv circumstanțele cauzei și ca urmare a interpretat eronat legea la soluționarea litigiului.

A susținut că este moștenitor testamentar al decedatei Raisa Cernei, deoarece testamentul a fost întocmit cu respectarea prevederilor legale, la momentul

întocmirii testamentului a fost verificată capacitatea și responsabilitatea decedatei Raisa Cernei.

La 18 octombrie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Melnic Veaceslav, reprezentat de avocatul Eduard Ceornea a depus referință, prin care a solicitat de a considera inadmisibil recursul declarat de Ludmila Andriaș.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că instanța de apel a emis decizia contestată la 12 mai 2021 și a expediat părților copia acesteia la 18 iunie 2021.

Astfel, recursul declarat de Ludmila Andriaș la 18 august 2021, este în termenul prevăzut de lege.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ludmila Andriaș completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ludmila Andriaș nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul

normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ludmila Andriaș urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ludmila Andriaș se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru